

Лобода Н.О., Чабанюк О.М.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

Навчальний посібник

Київ • Алерта • 2026

УДК 657:658.14/.17](075.8)

Л71

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Львівського науково-дослідного інституту судових експертиз
Міністерства юстиції України,
Протокол № 1 від 27 січня 2026 року*

Рецензенти:

- Кащена Н. Б.** докторка економічних наук, професорка,
завідувачка кафедри обліку, аудиту та оподаткування,
Державний біотехнологічний університет
(м. Харків)
- Лоханова Н. О.** докторка економічних наук, професорка,
завідувачка кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
Одеський національний економічний університет
(м. Одеса)
- Реслер М. В.** докторка економічних наук, професорка,
професорка кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет
(м. Мукачево)

Лобода Н.О., Чабанюк О.М.

Л71 Організація обліку і звітності: навч. посіб. Київ: Алерта, 2026. 258 с.

ISBN 978-617-566-976-1

У навчальному посібнику розглядаються сучасні підходи до організації бухгалтерського та управлінського обліку і звітності на підприємствах різних організаційно-правових форм, нормативно-правове регулювання обліку, формування облікової політики, організація роботи бухгалтерських підрозділів, документування господарських операцій, облік активів, капіталу, зобов'язань, витрат і доходів, а також складання фінансової, управлінської, податкової та звітності зі сталого розвитку. Окрема увага приділяється цифровізації облікових процесів, впровадженню міжнародних стандартів фінансової звітності, ESG-підходів і використанню сучасних технологій (XBRL, AI, RPA, Big Data, блокчейн). Матеріал викладено системно та структуровано, що сприяє закріпленню знань і формуванню практичних навичок здобувачів вищої освіти. Посібник орієнтований на розвиток загальних і фахових компетентностей, необхідних для організації обліково-звітних процесів, забезпечення прозорості та якості інформації, прийняття управлінських рішень і виконання професійних обов'язків бухгалтера та фахівця з оподаткування.

Посібник рекомендований для здобувачів вищої освіти, які опановують обліково-економічні спеціальності, а також може бути корисним для слухачів закладів підвищення кваліфікації, аспірантів, освітян та облікових працівників, зацікавлених у сучасних проблемах організації обліку і звітності на підприємстві.

УДК 657:658.14/.17](075.8)

ISBN 978-617-566-976-1

© Лобода Н.О., Чабанюк О.М., 2026
© Видавництво «Алерта», 2026

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА	6
ТЕМА 1. ПРИНЦИПИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	8
<i>План, ключові терміни та поняття</i>	8
<i>Зміст для вивчення теми</i>	9
1.1. Організація обліку в контексті економічних відносин та ефективність функціонування в умовах сучасної економіки.....	9
1.2. Предмет, технологічні етапи та об'єкти організації бухгалтерського обліку як елементи облікової системи підприємства.....	10
1.3. Принципи організації бухгалтерського обліку в сучасних умовах економічних відносин.....	16
<i>Питання для самоконтролю знань</i>	20
<i>Тестові завдання</i>	20
ТЕМА 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА РОЛЬ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВИМИ ПРОЦЕСАМИ ..	22
<i>План, ключові терміни та поняття</i>	22
<i>Зміст для вивчення теми</i>	22
2.1. Нормативно-правове регулювання обліку та звітності в Україні.....	22
2.2. Організаційні засади нормативно-правового забезпечення облікових процесів на підприємстві.....	27
2.3. Облікова політика підприємства як складова системи організації бухгалтерського обліку.....	30
2.4. Методологічні аспекти формування облікової політики підприємства.....	32
<i>Питання для самоконтролю знань</i>	38
<i>Тестові завдання</i>	38
ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОБЛІКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	40
<i>План, ключові терміни та поняття</i>	40
<i>Зміст для вивчення теми</i>	41
3.1. Організаційні аспекти діяльності бухгалтерської служби в системі раціональної організації бухгалтерського обліку.....	41
3.2. Функціональна роль та призначення діяльності облікового підрозділу.....	47
3.3. Раціональна організація робочих місць персоналу бухгалтерської служби та контроль за їх дотриманням.....	49
3.4. Права, обов'язки та види відповідальності облікових працівників..	53
<i>Питання для самоконтролю знань</i>	57
<i>Тестові завдання</i>	58

ТЕМА 4. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ ТА ДОКУМЕНТООБИГУ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ....	59
<i>План, ключові терміни та поняття.....</i>	59
<i>Зміст для вивчення теми.....</i>	60
4.1. Сутність та роль документування господарських операцій у системі організації бухгалтерського обліку.....	60
4.2. Класифікація та структура облікових документів у системі організації обліку..	65
4.3. Організація перевірки, погодження та руху документів у межах облікового процесу.....	69
4.4. Організаційні засади зберігання та руху господарських документів на підприємстві.....	75
<i>Питання для самоконтролю знань.....</i>	77
<i>Тестові завдання.....</i>	78
ТЕМА 5. МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ АКТИВІВ, КАПІТАЛУ І ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	79
<i>План, ключові терміни та поняття.....</i>	79
<i>Зміст для вивчення теми.....</i>	80
5.1. Організація обліку активів підприємства у системі управління підприємством.....	80
5.1.1. Організація обліку необоротних активів.....	83
5.1.2. Організація обліку оборотних активів.....	95
5.1.2.1. Організація обліку запасів.....	96
5.1.2.2. Організація обліку коштів і грошових розрахунків.....	108
5.1.2.3. Організація обліку дебіторської заборгованості.....	118
5.1.2.4. Організація обліку фінансових інвестицій.....	126
5.2. Організація обліку пасивів підприємства у системі управління підприємством.....	130
5.2.1. Організація обліку власного капіталу.....	130
5.2.2. Організація обліку зобов'язань.....	136
<i>Питання для самоконтролю знань.....</i>	145
<i>Тестові завдання.....</i>	145
ТЕМА 6. МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ, ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	147
<i>План, ключові терміни та поняття.....</i>	147
<i>Зміст для вивчення теми.....</i>	148
6.1. Сутність та завдання організації обліку витрат, доходів і фінансових результатів.....	148
6.2. Організація обліку витрат підприємства у системі управління підприємством.....	149
6.3. Організація обліку доходів підприємства у системі управління	

підприємством.....	162
6.4. Організація обліку фінансових результатів підприємства у системі управління підприємством.....	172
<i>Питання для самоконтролю знань.....</i>	176
<i>Тестові завдання.....</i>	176
ТЕМА 7. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	178
<i>План, ключові терміни та поняття.....</i>	178
<i>Зміст для вивчення теми.....</i>	178
7.1. Сутність та роль управлінського обліку в системі управління підприємством.....	178
7.2. Методологічні та організаційні принципи формування управлінського обліку на підприємстві.....	180
7.3. Організація збору, обробки та аналітичного узагальнення облікових даних для управлінських рішень.....	182
7.4. Значення інтеграції управлінського обліку з інформаційними системами та формування управлінської звітності.....	184
<i>Питання для самоконтролю знань.....</i>	185
<i>Тестові завдання.....</i>	186
ТЕМА 8. ОРГАНІЗАЦІЯ СКЛАДАННЯ, АНАЛІЗУ ТА ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	187
<i>План, ключові терміни та поняття.....</i>	187
<i>Зміст для вивчення теми.....</i>	188
8.1. Сутність, роль та принципи складання звітності в управлінні підприємством.....	188
8.2. Нормативне регулювання та організаційні вимоги до складання звітності.....	192
8.3. Організація сучасного обліку та звітності з інтеграцією міжнародних стандартів (МСФЗ, ESG), цифрових форматів (XBRL) та інтелектуальних технологій (AI, RPA, Big Data, блокчейн).....	195
8.4. Організація завершальних процедур перед складанням річного фінансового звіту та забезпечення достовірності, повноти та своєчасності облікових даних.....	200
8.5. Організаційні аспекти формування та подання основних форм фінансової, управлінської, податкової та звітності зі сталого розвитку підприємства.....	205
<i>Питання для самоконтролю знань.....</i>	226
<i>Тестові завдання.....</i>	226
ГЛОСАРІЙ.....	228
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	234
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК.....	238
ДОДАТКИ.....	242

Навчальне видання

*Лобода Наталія Олександрівна
Чабанюк Одарка Михайлівна*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

Навчальний посібник

Комп'ютерна верстка
Обкладинка

Д. М. Алексєєв
В. С. Жиборовський

Підписано до друку 11.03.2026.
Гарнітура Times New Roman. Формат 70×100¹/₁₆.
Папір офсетний. Друк офсетний. Умов. друк. арк 20,96.
Наклад 300 прим.

Видавництво «Алерта»
04210, м. Київ, а/с 112.
Тел.: (099) 607-97-62.

E-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: alerta.kiev.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002 р.